

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Ֆր.

Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ԱՐՏԱՍՍԱԶՄԱՆ

Սրկու քիւր լիկ ծրարով
Տարեկան . . . 14 Ֆր.

Վեցամսեայ . . . 7 Ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. 60 Տօլար
Վեցամսեայ 1. 50 »

ԿԱՆԽԻԿ

Ծանոցման սողը
20 սանթիմ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԻՔԵՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՅԵՐ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

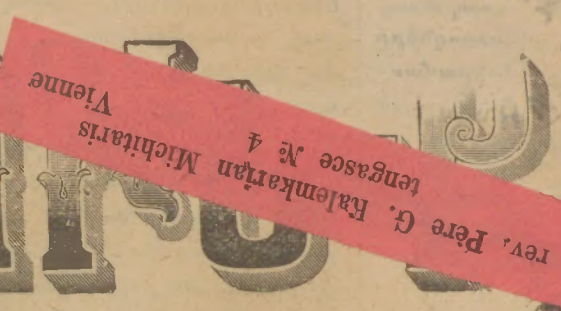
Редакция

на ВѢСТНИКЪ

Иравункъ

ВАРНА

Գրութիւնք եւ լին տրուիր

ՀԱՆՈՒՄԱՆՔ

ՅՈՅՆԵՐՈՒ ԴԵՍ

Իրաւունք ի նախընթաց թուով կարճանագրուէր մեր նաւահանգիստին առջև նորընտիր յոյն մէթրօքօրիտին դէմ Պուլկարիոնքու կատարած ողբերգական շտական ցոյցը. այսօր եւս գանք հոս արձանագրել թէ նոյն մէթրօքօրիթը միևնոյն վատ ընդունելութեան առարկայ եղած է Բոսնիանցայի և Սուլիմայի առջև ռուսէն կառավարութեան կողմէ, որ հազիւ բարեհաճութիւնը ունեցած է մէթրօքօրիթը չղկենաւէն միայն քանի մը ժամու չափ ցամաքի վրայ ընդունիլ ընդ հսկողութեամբ և կ. Պուլիս մեկնող իտալական նաւը փոխադրել ընդհուպ.

Ինչո՞ւ այս հալածանքը խաղաղութեան պաշտօնէի մը, եկեղեցականի մը դէմ:

Բայց հալածանքը միայն յոյն եկեղեցականին դէմ չէ, այլ ընդհանուր առմամբ Յոյն տարրին, Յոյն հասարակութեան, Հելլէնականութեան դէմ: Պուլկարիոյ մէջ անպաշտօն կերպով Մակեդոնացի յեղափոխականներ միայն խուլ անկիւններու և մթութեան մէջ սկսած են հալածանքը Յոյներու դէմ անխորի. սակայն Ռուսմանիոյ մէջ այդ հալածանքը պաշտօնական է. Հելլէնահպատակ Յոյներու արտաքսման երկար շարքը օրէ օր կը խտնայ. կալուածատէր, վաճառական, արհեստաւոր Յոյներ խառն կերպով կարտաքսուին երկրէն, եթէ չը փութան ո՛ր և է կերպով ռուսական հպատակ արձանագրուիլ: Դանուբի վրայ յոյն դրօշակ կըրող նաւեր ռուսմանական եղերքէն քաշուելով ապաստանած են ռուսական ափունքը: Հելլէնահպատակ չեղով Յոյներն եւս զերծ չեն հալածանքէ. ռուսէն կառավարութիւնը առանց խղճահարուելու տուրքի ահագին և անհամեմատական յաւելումներ կընէ անոնց. 100 ֆր. տուրք վճա-

րողին 6—700 ֆրանգ կը նշանակէ, որպէսզի կամ վճարի և կամ ստիպուի երկրէն ելլել: Ռուսէն ամբոխին կողմէ «խուլիգանական» յարձակման երկիւղն ալ մեծ տեղ կը բռնէ ռուսմանաւնակ Յունաց մէջ. և ճիշդ այս երկիւղին պատճառաւ ռուսական երկու մարտանաւեր կախացի առջև սպասեցին քանի մը օր, ինչ որ սպառնական ցոյց մըն էր ամբոխին դէմ:

Վերջապէս Դանուբի երկու եղերքներուն վրայ առաւել կամ նուազ չափով հալածանքն է որ կը տիրէ Յունաց դէմ: Ռուսէն կառավարութիւնը իր կոպտութիւնը արդարացնելու համար կը ճգնէ ապացուցանելու թէ կարգ մը Յոյներ Ռուսմանիոյ մէջ ռուսէն գիւղացիները շահագործելով հարստացած են և այդ դրամներով կ'օգնեն յոյն հրոսակախմբերու, որոնք Մակեդոնիոյ մէջ Բուլղոս—Վալաքներ կը սպաննեն և ինչ որ ռուսմանական գտնեն կը փշրեն ու կը քանդեն:

Կրնայ ռուսէն կառավարութեան այս ամբաստանութիւնը ճիշդ ըլլալ: Նոյնպէս Պուլկարիոնքը կրնան նոյնանման ամբաստանութիւններ ընել կարգ մը Յոյներու դէմ. բայց կարգ մը Յոյներու, և ոչ թէ ամեն յոյն ծագում ունեցողներու դէմ. և դատապարտելի է ընդհանուր հալածանք մը սկսիլ ազգի մը դէմ, որ փառաւոր անցեալ մը ունեցած է և շատ մը ազգերէ մեծ առաւելութիւններ ունի այսօր ալ: Այս, կը խոստովանինք թէ Յոյները իրենց էկոիզմով ու ֆաւնաքիզմով չատերու ատելի ըրած են ինքզինքնին. բայց պէտք չէ ուրանալ թէ շատ մը ժողովուրդներ ալ քաղաքակրթութեան և միթէ գացած ձուլուած անոնց մէջ. Ռուսմանիոյ բարձր դասուն մէկ կարեւոր մասը յունական ծագումէ է: Պուլկարիոյ համար ալ կրնանք ըսել թէ տեղացի համարուող Յոյն կամ կախալուղ տարրը արդէն հետզհետէ պուլկարանալու վրայ էր,

չվման և անխտրականութեան շնորհիւ. բայց երբ հալածանքը կը տիրէ և խտիր կը դուրս, բընականօրէն անշատուամը կըսկսի: Այս տեսակէտով խոհեմ քալ մը չէ որ կառնէ ռուսէն կառավարութիւնը: Պուլկարիոն ալ ապահովապէս իր անդրդանութեան դրացիի օրինակին չպիտի ուղէ հետեւիլ ու պիտի ջանայ գրգռումները զրպել նոյն իսկ իր շահուն համար:

ԳՈՒՐԳԻԹ

ՌՈՒՍԻՈՅ

ՎՏԱՆԳՍԻՈՐ ԿՅՈՒԹԻՒՆԸ

Ճարտամ, ապօրինի վրդովեալ վիճակ մը կը տիրէ այս միջոցիս լայնածաւալ Ռուսիոյ մէկ ծայրէն միւս ծայրը: Սուր, հոյս ու կոտորած անիքնայարար ամեն ինչ կը լափէ, կը ջնջէ, կանհիտացնէ: Հազարաւոր մարդոց կենսօրեր, տուն, տեղ, ստացուածք ու հարստութիւններ մի ակնթարթի մէջ քնաշիւղ կըլլան: Յեղ ցեղը զէմ, դասակարգ դասակարգի զէմ բռնուն ատելութենէ մղուած կը գինուի, կը բաղի ու իրար ոչնչացնելու կաշխատի: Ռուսիա կատարեալ և բառին բռնն նշանաթիւններ մեծ անիքանական զրութեան մը մասնուած է. ո՛չ կառավարութիւնը գիտէ իր ըրածը, եւ ո՛չ ժողովուրդը գիտէ իր ուղածը:

Քաղաքաց եւ մանաւանդ դաշտութիւն մէջ ամեն ինչ պատրաստ է ընդհանուր յեղափոխութեան համար: Իրաւ, կառավարութիւնը այս բանը կուրանայ, բայց ահա Սամարա, Սարաթով, Օմէլ, Թուլա եւ ուրիշ շատ տեղեր այս միջոցիս հողային յեղափոխութեան մը մէջ են, որ երթալով կը ծաւալի, եւ հողային կոլեր արդէն սկսած է մեծ հողատէրերու եւ գիւղացւոց մէջ: Սովը կեղտոնական նահանգաց մէջ արդէն սաստկացած ըլլալով յայտնի բան է որ անօթութիւնը աւելի պիտի մղէ գիւղական բնակչութիւնը դէպի ծայրայեղ գործառնութեանց: Ասի ալ մէջ զգալով մեծ հողատէրերը սկսած են վախեցնուիլ իրենց դաշտերը ու հունձերը թողնով քաղաքներու մէջ ապաստանիլ: Եւ այս մեծ հողատէրերէն խիստ քիչերը կան որ համարձակած են մնալ իրենց հողերուն մէջ, այն ալ՝ գողացելով ո՛րեւէ ձայնէ մը, եւ երկնշիւղով հրդեհէ եւ կոտորածէ որ ուշ թէ կանոն անպատ-

ճառ պիտի պատահի, վասնզի, ամեն լաւատեղեակ անձինք յայտնած են որ՝ եթէ հողային խնդիրը այս ամառ յոգատ ցիւղացուց լուծուի չստանայ, մեծ հողատէրերու համար ընդհանուր կոտորած մը անխուսափելի է: Ասոր զարմանալ պէտք չէ, վասն զի գիւղականաց բերնէն ամեն օր լսուած խօսքը սա է թէ՛ «քանի որ անօթութենէ պիտի մեռնինք, մենք կընենք մեր ըրածը. թո՛ղ յետոյ մեզ ալ գնդակահար մեռնեն»:

Իսկ կառավարութիւնը գոնէ երկիրը քիչ չաա հանդարտեցնելու համար պիտի կարողանայ վստահիլ իր զօրաց:

Լրագիր ընթերցողներու յայտնի է որ երբ անցեալները զօրաց մէջ խոտփութիւններ պատահեցան, զանոնք հանդարտեցնելու համար կայսերական ուժազ մը հրամայեց որ զօրքին վիճակը բարեօքելու համար հարկ եղած միջոցները անյապաղ գործադրուին: Այս, այս բարեօքման միջոցները գործադրուեցան, բայց ու՛ր, միայն թղթի վրայ եւ ո՛չ իրականապէս, վասնզի երբ վտանգը տեսան որ անցեալ, այն չապիկը որ տուած էին զօրքին կոնակէն հանեցին ու դարանին մէջ նետեցին: զօրքին տրուած թէյի եւ շաքարի արդիւն քանակութիւնը կէսի իջեցուցին, մի խօսքով ամէն ինչ զարծեալ առաջուան գրութեան մէջ մտաւ: Ասկից զօրքը ահա նորէն սկսաւ զայրանալ, եւ այն ընկերակարական գաղափարներն ալ որ մեղմիկ մտ ցաւան զօրաց մէջ, հիմայ օրէ օր քանակի կարգապահութիւնները անհետացնելով վրայ են եւ հեռագիրները օր չանցնի որ նորանոր անհնազանդութիւններ ու ապստամբութիւններ չնշանակեն:

Քուրդքի, Կոսովոյի եւ ուրիշ տեղերու զօրագունքեր իրենց հրամանատարաց չեն ուզեր անսալ:

Դրանցման նաւահանգիստին մէջ Կոսովոյի նաւուն նաւազները թընդանօթները քաղաքին վրայ ուղղելով կը սպաննան ու մարկոնել, եւ ծովային իշխանութիւնք ահաբեկած միւս պատերազմական նաւերուն մէջ եղած վառօղները ցամաք հանել կուտան ու թնդանօթներուն յետամասերը կը հանեն: Սէվաստապոլի մէջ նոյնպէս ամբողջ զօրագունքը անհնազանդութեան ցոյցեր կընեն: Այս միջոցիս Բեթերսպուրկի Բեթորաւլովսք ամրոցի գեանափոր բանալը լեցուած է ապստամբ զօրքերով:

Ահա Ռուսիոյ այժմուս դրութիւնը. մենք չուզեցինք չերկարելու համար այս յօդուածը մի առ մի նշանա-

կել այն ամեն հակակառուցական գործերը որ այս միջոցին պատրաստուելու վրայ են . մեր ընթերցողները կրնան ծանոթանալ այն մանրամասնութեանց աւելի հետեւն տրուած հետազոտական տեղեկութիւններէն :

ՃԱՆԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐ

—*—*—*

Հինգշաբթի օր 15 ի չափ հայեր Եգիպտոսէն Վառնա եկան ոմանք օգտփոխութեան եւ ոմանք առեւտրական գործերու պատճառաւ : Հաւաստի աղբւրներէ քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, տեղի գտնուող մէկ քանի հայեր իրենց բան գործ ըրած ըլլալով ճամբորդներ կամ անցորդներ չահագործել, չողենաւ կերթան եւ եկող հայերը կը խաբեն ըսելով թէ միշտէն օր 15 ոսկի չտան չին կարող ցամաք ելլել : Ծամբորդները կանոնաւոր անցագրեր ունենալուն հակառակ, ոստիկան պաշտօնէի մը խոժոռ զէմքէն ահաբեկած իրենց բարեկամ կեղծող հայերուն 9 անգլ. ոսկի կուտան ցամաք հանուելու համար եւ կը հանուին :

Նորեկները անմիջապէս կը տաբաձան են այս կողպտուած եւ լուրը կը հասնի պաշտօնատուները եւ խմբագրները : Գննութիւնները սկսած են եւ տեղական Սիլոսոսկէն կ'ըսուի որ Թերթը կ'ըսուի իրենց կը խօսի ճամբորդներ չահագործող ծող հայերու եւ նոյն իսկ ոստիկանութեան զէմ :

Այս յիշատակը համառօտելով մեր նպատակն է հասկնել արտասահմանէն Պուլկարիա գալ ուզող ազգայնոց թէ Պուլկարիան թիւրքա չէ, թէ կանոնաւոր անց սգիր ունեցողներ, ինչ ազգի ալ որ պատկանին, առանց բան մը վճարելու կրնան ազատօրէն ցամաք ելլել եւ ուզածնուն չափ մնալ այս երկրին մէջ :

Մեր ճամբորդութեան միջոցին Ռուս մանրոյ կալաց քաղաքին մէջ չահագործող երկու զէպքերու ալ ականջալուր եղանք :

Տեղւոյն հայ քահանան, հակառակ մեր եկեղեցական օրինաց, չահաւէտ հաճոյակատարութիւնը ունեցած է երկու եղբայրներ երկու քոյրերու հետ պատկելու : Կալաց հաստատուած պանդուխտ ազգայնոց բողոքին եւ նոյն իսկ սպանալիքին կարեւորութիւն չը տա :

Ա. ՇԻՏԱՆՆԱՆ

ՍԱՐԻՊ ԱԽՊԵՐ...

—*—*—*

(Շար. նախորդ թիւէն)

ԺԱ.

Եւ ասոր վրայ Սրբազանը քիչ մը մտածելէ յետոյ յարեց .

—Կուտութեանդ վնասեց :

—Ո՛հ, չէ՛, չէ՛ . . . չը յաջողեցաւ : Գլուխը ծռեց ու գուրս ելաւ սենեկէս : Անկից ետքը մինակ չուզեցի քնանալ : Սպասուհիներէն մին քոյս առի ու զուռը միշտ կ'զգուած պահեցի ներսէն : Ասիկա պատահեցաւ ա՛յն գիշերը, որուն հետեւեալ օրն իր որդին՝ Շիւքըրի Պէյ՝ Կ. Պոլսէն վերադարձաւ : Օ՛հ, նորէն հանդարտ չէի . . . որովհետեւ երեք ամիսէն նիքեհաս տեղի պիտի ունենար այդ անարողականին լարկին ներքեւ . . . Բայց աղօթքէս ետ չէի

լուր. Տէր Աստուծոյ հայրը մաս մը ոստիկան-գինուորներու պահպանութեան տակ կատարած է պատկը, սա անհիմն առարկութեամբ թէ Պատրիարքը արտօնած ըլլայ :

Բնականաբար Պատրիարք մը այդ տեսակ արտօնութիւն մը չէ կարող տալ, բայց տէր հայրը ժողովուրդը հանրապրեցնելու համար այդ տեսակ սուտ մըն ալ խօսիլը մեղք չէ համարել, անչուշտ ամենաողորմած ժամանակն թողութիւնը կանխաւ ստացած ըլլալուն համար :

Ռուսմանիան այն տեսակ երկիր մըն է, ուր կրօնքը ստեղծ կրօնաւորներէ կը քանդուի. եւ սպասել որ հոն աշխարհականները կրօնասէր ըլլան . . . ո՛վ բարձր. ո՛վ ժամանակ :

Ուրիշ չահագործում մըն ալ կարգ մը աշխարհականներու կողմէ : Պէնիւան թատերախումբը ա՛յն շուրջ երկու ամիս առաջ կալաց կը հասնի եւ մէկ քանի ազգայիններու հետ համախորհուրդ կ'որոշեն տեղւոյն հայ եկեղեցւոյն ի նպատակ ներկայացում մը տալ : Ամեն պատրաստութիւն կը տեսնուի. տոմսակները կը սկսին ծախուիլ այդ անունով. ահագին բազմութիւն մը կը խնդրի ընդարձակ թատերասրահին մէջ . հազար ֆրանկէ աւելի հասոյթ մը կը գոյանայ . բայց այդ հաջողութիւն եկեղեցին ստեղծի չտանար :

Մենք բացատրութիւն ուզեցինք այս խնդրոյ մասին : Մեզ պատասխանուեցաւ. «Այո՛, եկեղեցւոյ անունով թէ եւ ծախուի եղան տոմսակներէն չտեսնուի, բայց թաղ. Խորհուրդը նախապատրաստական ծախքերուն մասնակցած չըլլալուն համար, չահէն եկեղեցին բաժին չը հանուեցաւ » :

Չենք գիտեր. ո եւ է սրբութիւն մընա՞ց այլեւս չահագործելիք :

ԿՈՎԿԱՍՏԱՆԸ ԼՈՒՆԻՒ

Մայիս 27 ին Գալիսիա կայարանի մէջ աւազակները բռնած են իսահակ Պետրոսեանը եւ ուրիշ հայ մը . երկուքը ազատ ձգելով . իսահակի համար փրկանք կը պահանջեն 10000 ռուպլի : Այս որոգայթը լարողնիւր թուրքեր են : Նոյն կայարանի բրիտանացի իր հետ հարիւրի չափ զինակիրներ ունենալով հանդերձ անտար-

մնար : Ամեն առաւօտ Աստուծոյ կը սէի ինքնիրենս . « Ո՛վ տէր, ուսերուս վրայ առած խաչս ծանր կուգայ ինծի : Ա՛յ չ'եմ կրնար : Ոտքերս կը կթոտեն. ուժս սպառած է : Բռնէ ձեռքէս . . . բաւական է այս զարհուրելի անկուծիս մէջ կը քաշկռուտիմ : » Ու բարի Աստուած լսեց իմ ձայնս եւ խըրկեց իր հրեշտակն որ այս մարդն է : Ա՛յ, երախտապարտ եմ անոր, անհունապէս երախտապարտ եմ . . . Գեղեցիկանիս հողը ծածկելու ըլլայ զիս, դարձեալ աղօթելէ չեմ դադարի անոր համար : Օրհնեա՛լ, ա՛խ, օրհնեա՛լ ըլլայ ան :

Կարիպ Ախպէր լուռ էր : Ոնոր կերպարանքը ծովէն դուրս հանուած մեռելի մը գոյն առած էր ու աչքերու խորը մթին սարսուռ մը կը ցոլար : Մտիկ կընէր այդ թշուառ էակին պատմութիւնը : Ա՛յն պաշտելի էակին որ ի՛րն էր, իր արիւնն էր, իր կեանքն էր . . . իր բովանդակ էութիւնն էր : Ա՛խ, չը կրցաւ հանդուրժիլ . . . ծոցէն թաշկինակի մը մէջ փաթթուած ծրար

բեր կը կենայ եւ աւազակները չը հետապնդեն :

Շուշի, 2 յունիս. — Աղգած թուրքերը հեռագրել են Վհափառ կաթողիկոսին, թէ հայերը գերել են մի քանի տառնեակ պարսկերի եւ խնդրել են նրա միջամտութիւնը ազատելու գերիներին :

Այդ հաղորդագրութեան հիման վրայ Վհափառ կաթողիկոսը իր անձնական ստորագրութեամբ դիմել էր Շուշու հոգեւոր կառավարութեան պատուիրելով, որ իսկոյն արձակվեն գերիները եւ առհասարակ միջոցներ ձեռք առնվեն անհարթութիւնները վերացնելու :

Հոգեւոր կառավարութիւնը անմիջապէս պատասխանեց Վհափառին, թուրքերի հաղորդագրութիւնը բոլորովին անհիմն եւ կեղծ է :

Նոյն իմաստով հեռագրեցին Կաթողիկոսին նաեւ մի քանի անձեր, խնդրելով միեւնոյն ժամանակ, որ Վհափառ կաթողիկոսը գիմէ Պարսից Շահին եւ պարզէ կեղծիքը . որպէս զի թիւրքացիութիւններ եւ աղէտներ չ'առաջն առնված ինչն :

Թուրքերի գեկուցումներին հիման վրայ գնեհալ Գոլոյնպուրը կարգադրել է բաց թողնել գերված պարսիկներին . ոչ ոք չէ տեսել եւ նրանց մասին ոչ ոք գաղափար չունի հայերի մէջ :

Մայիս 30 ի երեկոյան էջմիածին տանող ճանապարհին մի իրումը թուրքեր յարձակվում են կառքով գնացող անձանց վրայ եւ սպանում են բերդան հրացանով մի ցահել էջմիածինցու եւ մի ուսու ստրամբիկի : Երեւնի զէպքի համար թիֆլիս գնաց Երևանի քաղաքագլուխը՝ գեկուցումները տալու փոխարքային :

Մայիս 31. — Երէկ երեկոյան էջմիածնի ճանապարհի վրայ թուրքերի մի աւազակախումբ յարձակվեց Երեւանից էջմիածին գնացող հանրակառքի վրայ : Հանրակառքում նստած էին հայեր : Այդ ժամանակ մօտ եկաւ Երեւանից վերադարձող պրիստա Պոպովը պահապաններով . հրացանաձգութիւն տեղի ունեցաւ . ստնված է մի պահուսպ եւ մի հայ . չաբագործները փախան . չարագործների մի մասը ճանաչված է . հետազոտութիւններ են կատարվում : Դարգալին

մը հանեց ու միմիջեց .

—Աստուած քու վրէժով լուծեցա՛ աղջիկս, բա՛ց այդ ծրարն ու տեսնես :

Վարսենիկ ծրարը քակեց ու տեսաւ արեւնոտ մատ մը, որ կը բարձր ու գարշիլ հոտ մը կարճակէր : Այդ մատին անցուած էր ոսկիէ մատանի մը, որ իր մօրն էր :

—Ո՛հ, ճանցա՛յ, ճանցա՛յ, քացա՛գանջեց Վարսենիկ . ասիկա այն մատանին է զոր Ձէքի պէյի մատը տեսայ գիշեր մը :

—Ուրե՛մն, ծրարէ՛ զայն պահէ՛ քովդ, վրայ բերաւ Կարիպ Ախպէր : Այդ զազանը սատկած է. մի՛ վախարաս կից ետքը :

—Ա՛խ, Շիւքրի պէյ կայ . . . տն իմ հետքս պիտի փնտռէ :

—Անիկա հիւանդ է. կարելի է քիչ ատենէն հօր քովը կը թողուի, աղջիկս : Կը մնայ Զաթիմէ հանրմ ապաքանքին մէջ :

—Զաթիմէ Հանրմ աղէկ կ'ին մըն է . չատ բարիք տեսայ իրմէն : Միշտ կը

մօտ թուրք-մօտեմիցիները սպաննեց են մի հայի, Դարգալինի հովիւը, Կարմալինիկի չըջա՛նում տրամադրութիւնները յօդված են :

Պարսկաստանի գլխաւոր հիւպատոսը միջնորդութեամբ դիմեց երկրի կենտրոնական իշխանութեանը . միջոցներ ձեռք առնելու, որպէսզի Երեւանի եւ Կարսի զէպքերը արձագանք չը գտնեն ուրիշ տեղերում . ինչպէս տեղի ունեցաւ անցեալ 1905 տարվան վերջը :

ՏՈՒՄԱՅԻՆ ԾՈՒՐԶԸ

—*—*—*

ՆՈՒՍ 8/21 ՅՈՒՆԻՍԻ

Նախարարները պարտաւորուած ըլլալով մի քանի երեսփոխանաց հարցապնդումներուն այսօր պատասխանել, մեծ ոգեւորութիւն մը կը տիրէ սրահին մէջ :

Նախ Տումայի կանոնադրութիւնը խմբագրող յանձնաժողովոյ տեղեկաբերը կը յայտնէ որ Բարիզէն ու Լոնտայէն ստացուած նամակներու երեսփոխանաց կառավարկեն կազմել երեսփոխանական առանձին խումբ մը միջազգային իրաւարարութեանց յատկացեալ : Տուման այս առաջարկութիւնը միաձայնութեամբ ընդունեց :

Յետոյ արդարութեան պաշտօնեան խօսք առաւ եւ ժողովականք խոր լուծեալ մը մէջ մեծ ուշադրութեամբ անոր խօսքերը մտիկ ըրին :

Անկից յետոյ ներքին գործոց նախարար Մ. Սթոյբերն սկսաւ խօսիլ . յայտնեց որ թէեւ ոստիկանութիւնը ապօրինութիւններ գործած է, բայց այսու հանդերձ ինքը չը վարանիր հաստատելու, որ պաշտօնէից ամենքն ալ հայրենիքը սիրողներ են : (Աղաղակներ. «Դաւալան է» . նախագահը զանգակը կը շարժի) :

Նախարարը իր խօսքը շարունակելով կըսէ, կառավարութիւնը պարտաւոր է մեծ կորովով գործել եւ կարգապահութեան հսկել : Ոստիկանութիւնը Պեկլոսթօք մէջ իր պարտաւորութիւնը կատարած է. եւ այս այն աստիճան որ խոսվածեանց միջոցին ոստիկանութեան սպաննուներ են 288 հոգի եւ փրաւորուներ են 388 մարդ : (Աղաղակներ. « ընածդ

գթար վրաս ու չէ՛ր բարկանար, երբ իմ լիզուովս կ'աղօթէի :

Վանահայրը տարօրինակ նայուածքով մը նայեցաւ այդ արիւնալի ծրարին վրայ ու մտածեց . « Ո՛վ Կարիպ Ախպէր . . . հաւատա՞ր որ ան սրացաւ մէկը չէ՛ր այդ աղջկան որուն վրէժն ալ կը լուծէր . . . հաւատա՞ր որ ան իր բովանդակ անձնութեան ժողովին խղճի մը պարտքը կը կատարէր : » Անկարելի էր իրեն . . . չէ՛ր կրնար հաւատալ : Ուստի խնդրեց իր առանձին սենեակ մը, քաշուէին, ուր պիտի հարցունէր բուն ճշմարտութիւնը :

Կարիպ Ախպէր չը մերժեց : Երբ առանձին մնաց անոր հետ Վարագայ վանքին այդ ալեղարդ ծերունի կրօնաւորը, դողդաղով հարցուց .

—Իրա՞ն է որ խղճի մը պարտքը կատարելու համար այս մանկամարդ տարածին նուիրած ես բովանդակ կեանքը . . . իրա՞ն է որ արիւնի կապ մը չըկայ քու ու անոր միջեւ . . .

Առաքիլի ու գթասիրտ վանահօր

իից է, ախտաւ, «սուղեղու ձայներ, նախադարձը կը ծաղրուի») Նախագահը ոտք եղնելով կրօն, «Սրահիս մէջ զանուոգներուն ամենքըն ալ խօսքի ազատութիւնը վայելեալու իրաւունք ունին :

Նախարարը իր ատենախօսութիւնը կը վերջացնէ ըսելով «կատաւարութիւնը պիտի գործէ այնպէս ինչպէս որ զօրք մը չկրնար նոր զէնք մը չստացած իր հին հրացանը մէկ կողմ նետել : (սուղեղու ձայներ, բաւական է, մեծ յուզում) :

Արուստի, Բնակիչ, Նապօքօֆ եւ Ռոտլէֆ երեսփոխանաց բուն ծախահարութեանց մէջ արտասանած բանախօսութիւններէն յետոյ, ներքին գործոց նախարարը անոնց պատասխանելու ելաւ, բայց իր խօսքերը շարունակ ընդհատեցան, հրաժարեցէ՛ք, հրաժարեցէ՛ք, աղաղակներով :

Նախագահը զանգակը հնչեցուց. աղմուկը կրկնապատկեցաւ եւ նախարարները ստիպուեցան նստարանէն մեկնել : « Մարդասպաններ, մարդ կոտորուներ » կը պոռային :

Նախագահը կատիպուի նիստը ժամ մը դադարեցնել :

Վերաբացուած ատեն, կատարեալ հանգարտութիւնը կը տիրէ :

Հարցապնդմանց վիճարանութիւնը հետեւեալ նիստին կը ձգուի :

Հողատիրական իրաւունքները ջրնջելու համար ծրագիր մը ներկայատարելով, կառավարիչի որ այս ծրագիրը հողային յանձնախմբին խրկուի առ ի ջննդութիւն : Ժողովը այս առաջարկութիւնը կը մերժէ 140 քուէով 78 քուէից զէմ : Այս առաջին պարտութիւնն է որ աշխատութեան կուսակցութիւնը ունեցաւ Տոլմայի մէջ :

ԱՆԻԻ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մայիսի 31 ին Թիֆլիսի ժողովարանում տեղի ունեցաւ պիոֆէս. Մարրի դասախօսութիւնը, Աննի պատմութեան եւ այնտեղ կատարուած պեղումների մասին : Դանիլճը ի էր հետաքրքիր ունկնդիրների բազմութեամբ որոնցից շատերը ստիպված էին տուել վերադառնալ, տոմսակները սպառված լինելու պատճառով : Դասախօսութիւնը բաժանված էր

այս յայտնութիւնը կարիպ Ախպէր լըսեց... : Օ՛հ, չը կրցաւ ճշարտութիւնը ուրանալ : հետեւաբար պատմեց ամեն բան ու խոստովանեցաւ թէ Վարսենիկին հայրն էր : Եւ միեւնոյն ատեն խնդրեց որ աղջկան օնե է՝ յայտնութիւն մը չըլլայ :

Վանահայրը համբուրեց կարիպ Ախպէր ճակատն ու ըսաւ .

—Աստուած քու առաջնորդ եղած է, զաւակս :

Թ.Ք.

Կարիպ Ախպէր գիշերով աղջկան առած՝ Արաբուց մէկ աննշան ու ամայի փողոցին մէջ վարձած տունն ապաստանեցաւ : Այս տունը մէկ յարկի վըրայ ու խարխլած պատերով էր : Անոր ետին աւերակներ կային, որոնք 1896թ. ապստամբութեան օրերէն կը մնային : Առջեւ ցանկապատ մը շինուած էր ու ճաղէ դուռ մ'ունէր : Երկու տնեկաններ կային ներսը, մին քանապու յատկացուցաւ, իսկ միւսը՝ ճաշի ու

չորս բաժինների եւ, չը նայելով որ նա տեւեց ամբողջ չորս ժամ, բայց եւ այսպէս նա այնքան հետաքրքիր, բազմակողմանի եւ հարուստ էր նրութեով, որ այդ չորս ժամը բոլորովին աննկատելի անցաւ եւ հասարակութիւնը ցրվեց գիշերվայ ժամը 12 ին, միանգամայն գոհ սրտով :

Մի բաւական ընդարձակ առաջաբանից յետոյ, յարգելի դասախօսը խօսեց Անիի կամ աւելի ճիշդ նրա կործանման այն պատմութեան մասին, որ աւանդաբար հաղոյ զի, եւ հայ կրօնաւոր պատմագիրները, տալով իրանց պատմութեանը մի տեսակ կրօնական ազգային գոյն, ինչպէս օրինակ՝ այն, թէ իբր Անին կործանվել է պարզապէս այն պատճառով, որ նրա բնակիչները դադարել են Աստուծոյ պատուիրանները կատարելու եւ այն : «Յետոյ՝ նա թուեց եւրոպական այն բոլոր գիտնականներին, որոնք հետաքրքրուի են Անիով, այցելել են նրան դեռ 18րդ դարի սկիզբներում եւ գրել են նրա մասին : Բայց որովհետեւ լուրջ պեղումներ կատարված չեն եղել, ուստի այդ բոլոր գիտնականների հետազոտութիւնները եղել են ըստ մեծի մասին չափազանց մակերեսութային եւ արայայտած կարծիքներն էլ շատ անգամ միմեանց հակասող :

Անիի ստալին պեղումները կատարվել են հէնց իրան պիոֆ. Մարրի ղեկավարութեամբ 1892 թուականին : Քաջալերուած ու ոգեւորված իր կատարած պեղումների չափազանց հետաքրքիր հետեւանքով, պիոֆէսէօրը շարունակել է այդ պեղումները հետեւեալ 1893 թ. եւ ապա 1904 եւ թւականներին :

«Այդ պեղումներով թէեւ դեռ շատ քիչ բան է մեզ ալոզվել բանալ, —ասաց՝ յարգելի դասախօսը — բայց այդ դեռ եւս աննշան գիտեմքն էլ մեզ շատ ու շատ բան են պարզում Բաղրատունիների մայրաքաղաքի հետաւոր անցեալից » :

Թարգելի գիտնականը մի բլուրի տակից երեւան է հանել մի շարք փոքրիկ տնակներ, որոնք Անիի հոյակապ պալատների ու եկեղեցիների հետ մի կատարեալ կոտորաստ են կազմել իր ժամանակին : Եւ այդ գիտնափոր տնակները, իրանց մէջ գտնուած տնային սպասներով ու աշխատանքի գործիքներով պարզ կերպով ցոյց են տալիս, որ զրանց մէջ

կերակուր եփելու :

Վարսենիկ բաւական վրայ եկած էր. միայն՝ եթէ ցաւ մ'ունէր, ա՛յն ալ իր մօրը կարօտն էր, Կարիպ Ախպէր որդեգիր աղջկին եղած էր ու անոր «հայր» անուն կուտար : Ատկէց զատ բան մ'իմացած չէր :

Ա. ցած էին չորս տարինը... :

Կարիպ Ախպէր քաղաքին կիսաւնեց գիւղը փոխադրուեցաւ : Վարսենիկ չէր տեսած այդ գիւղը, հետեւաբար չէր գիտեր թէ իր մայրը հոն կը գտնուէր :

Հոն գեղական կոկիկ տուն մը շինել տուաւ Կարիպ Ախպէր ու Վարսենիկին հետ ապրեցաւ :

Կարիպ Ախպէր իմացած էր որ իր պաշտելի կնիք՝ Նազենիկ՝ յետին ծայր թշուառութեան մը մասնուած էր ու անոր երկրորդ ամուսինը փախած էր օտար երկիր մը : Թշուառ կնիքը կը մնար իր երկու զաւակներով, որոնք տասը տարեկանէն աւելի չէին : Մէկը յունէր ան : Աւետեւց Բարոնդ Աղան ու կինն ալ գողթած էին : Անր

ապրել են հազարաւոր սեփական հազուելի բանւորներ, որոնք իրանց արեան քրտինքով ամեն ինչ ստեղծագործել : ամենափառաւոր եւ հոյակապ տաճարներ են կառուցել այն ժամանակվայ բարձր հոգեւորականութեան եւ ֆէօդալական իշխանների համար, իսկ իրանք ամենախեղճ եւ ամենաթշուառ կանքն են վարել : «Կենցաղի այդ կոտորաստը, այդպիսի ծայրահեղ հակասութիւնը տեսնելուց յետոյ, — ասաց պ. Մարրը, — ինչպէս կ'սրբելի է չենթադրել ու չը հաւատալ, որ Անիի թշուառ բանւոր ժողովուրդը, այնքան հարստահարված ու տանջուած է եղել հոգեւորականութեան եւ ֆէօդալ իշխանների ձեռքին, որ նրա մէջ այլեւս հաճոյք չէր մնացել իր մայրենի քաղաքն ու անկախութիւնը պաշտպանելու, այլ կարծես եւ նոյն իսկ ուրախ է եղել այդ յարձակումներով » :

Դասախօսը բաւական երկար կ'ընդառաւ եւ այն քարայրեայ քաղաքի մասին, որ գոյութիւն է ունեցել Անիի մօտ եւ ուր նոյնպէս, անշուշտ, ապրել են խեղճ դասակարգեր, որոնց, երեւի, զիջութեան մէջ ծիսացող իշխաններն ու հոգեւորականութիւնը Աստուծոյ լուսին էլ արժանի չեն համարել : Այդ քարայրեայ քաղաքը, ինչպէս եւ բացատրեց պ. Մարրը ծառայել է եւ իրեն թաղստեան տեղ արտաքին թշնամիների յարձակումների ժամանակ :

«Կատարուած պեղումները եւ Անիում գտնված զանազան լեզուներով մակագրված յիշատակարանները ապացուցանում են, — ասաց յարգելի պիոֆէսէօրը, — եւ այն, որ Անիում ապրել են մի քանի արեւելեան ժողովուրդներ խառն՝ հայեր, յոյներ, վրացիներ, պարսիկներ եւ արաբներ, որոնք բոլորն էլ համահաւասար կերպով եւ եղբայրաբար ապրել են, տանջվել, տառապել, աշխատել եւ միշտ մտածել իրանց ընդհանուր հայրենիքի, իրանց մայրենի քաղաքի բարգաւաճման, քաղաքակրթութեան ու առաջընթացի մասին » :

Իսկ ինչ վերաբերում է Անիին ընդհանուր աւերակների ի՞նչ տեսակ բնաւորութիւն կրելուն զուտ հայկական, թէ յունական, այդ մասին պիոֆ. Մարրը բերեց մի շարք մասնագիտական շատ խորհրդածութիւններ, որոնց մասին «չստեղծ մի առ մի թւելը մեզ շատ երկար կը տանի :

հարկադրուած՝ ասոր անոր ճերմակեղէնները կը լուար ու զաւակներուն հացը կը ճարէր :

Ան ատեն Վարսենիկ տասնութ տարու էր, լեցուն կազմուածքով, աղւոր ու յանկուցիչ կերպարանքով ողջիկ մեղած էր : Կը հարցունէր, կը փնտէր ու ամեն ներքին խաւեր կը մտնէր, որպէսզի անտէր մնացած թշուառներուն իր օգնութիւն հասցունէր : Երբ օր մը պատու կնոջմէ մը հասկըցաւ թէ ընտանիք մը կար վերին թաղերէն մէկուն մէջ, որ գծութեան ու ողորմութեան արժանի վիճակ մ'ունէր : Անմիջապէս, առանց Կարիպ Ախպէրի յայտնելու, իրիկուն մը այդ թշուառ ընտանիքը տեսնելու գնաց :

Օ՛հ, Աստուած իմ... գետնաշարիկ մը վրայ ինկած էին տասը տարու մանջ աղէկ մը ու ութ տարու սիրուն մեռելատիպ աղջիկ մը : Իսկ անոնց քով կը նստէր վրան թափթած, չոփ չոր ու կմախք մը կտրած, խորշումած ու վշտաբեկ կին մը : Փրսեաթի մի կտորն անգամ չէր մնացիտ

Դասախօսութիւնը կրկնվելու է շաբաթ օրը, ամսիս 3 ին արտիստական ընկ. դահլիճում :

(ՄՇԱԿ)

ՆՈՐ ԶՈՅԵՐ

— * —

Հին Հնչակի վերջին թիւին մէջ կը կարդանք հետեւեալ քստմեցուցիչ տողերը սեւ գծերու մէջ .

ԲՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԶՈՇՆՐ

Տրապիզոնի մէջ. Մայիս 24-ին, Համբարձման գիշերը, Մէլտան հրապարակին մէջ, կախաղան է հանուած Համբարձում խոշեանը :

Նոյն օրերը բանտի հիւանդանոցին մէջ՝ թուրք պաշտօնեաները թուեալուրելով սպանում են Տրապիզոնի նին, մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՄՀԵՐ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ապրիլ 27-ին (Հ. Տ.) Դաշակցականների կողմից, 33 գնդակի հարուածով սպանուեցաւ Թաւրիզի մէջ Գօլիցի-նի տեղագնդի մէջ եղող Հնչակեան անվիներ եւ պարտաճանաչ զինուոր Մհեր Մանուկեանը :

Սպանուողները՝ ոճիւրը կատարելուց յետոյ՝ կտրել են նահատակի քիթը, յափշտակել նրա տրճանակը, դաշոյնը, գլխարկը եւ հրեք թուաման փողը :

Յուզարկաւորութեան եւ թաղման հանդէսը կատարուել է շատ շքեղ կերպով : Ներկայ է եղել երկսեռ խուռն բազմութիւն :

Ազգու դամբանական է խօսացել ընկեր Ա. Կամսարականը :

Հանգուցեալի դագաղի վրայ դրուած են եղել ութ ծաղկեպսակներ :

Մհերի մարմինը ամփոփուել է Ղալայի եկեղեցու գաւթում :

Հանգի՛ստ պարտաճանաչ, անվիներ հայ ժողովրդի ազատագրական գործի անձնուէր զինուորի անձններին :

—Բարեկուն, խաթուն քուրկս... մրմնջեց Վարսենիկ՝ որ չը կրցաւ ստուերին մէջ զոգողացող կնոջ, կերպարանքը դիտել :

—Աստուծոյ քարին... թո՛ղ ուղից կինըն ու ոտքի վրայ ելաւ :

—Կը խնդրե՛մ... վաղը տունս եկէ՛ք : Սա տղաքներդ ալ քերէ՛ք, հա՛ :

Ու դուրս ելաւ : Իր առաջնորդն եղող պատախ պատուրց որ միասին գայ : Երբ տունը մտաւ, անմիջապէս հաց ու պանիր խրկեց :

Կարիպ Ախպէր բան մը չ'ըսաւ : Կուգէր որ ըրած ողորմութիւնը միայն Աստուած գիտնար :

Հետեւեալ օրն, ճաշէն տաաջ, իր տունն եկաւ տեսած թշուառ կինն, որ իր հարազատ մայրը Նազենիկ խաթունէր : Բազք զաւակները հետը չէին :

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամենայն Հայոց Վեհ. Կաթողիկոսը Տիգրան կերթայ և իր առողջութիւնը վերստանալու համար ամառը պիտի անցնէ Աբասթուանի հանքային ջերմուկները :

— Գարեբաբի Դատեմ գիւղի Հայ Հռովմէական Տ. Պողոս Գաղանձեան վրդ. Ը Հայ եկեղեցւոյ գիրկը վերադարձած է և Մեղրիէի մէջ իր առաջին պատարագը մատուցած, իբր Հայաստանեայց եկեղեցւոյ պաշտօնեայ :

— Եթովպիոյ նախկին հովիւ Չլղատեան վրդ. ի ծանօթ խնդրոյն համար կազմուած յանձնաժողովին տեղեկագիրը կրօն. Ժողովը նկատողութեան առած է դիտելով որ իրողութիւն մը չէ հաստատուած, փակեալ համարած է խնդիրը :

Մանգուսէ՛ որ նախադարձակ եղած էր, այս րուրը հալորդելով հանգերձ չէ համարձակած այլևս իր կողմէ բան մը աւելցնել :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ՐՈՒՍԻԱ

ԲՕԼԻԹԻԳԱ ԱՀՎԱԼԸ

Շուրսոն հափթալար զարփենտա բօլիթիգա ալէմինտէ՛ էն զիյատէ ումուսըն տըգգաթընը ճէլպ իտէն Բուսիանըն ահվալը տըր : Չարլարըն հիւքիւմէթի իսթիպտարիյէսի ալթընտա ուղուն միւտտէթտէն պէրու էղիլ մէքտէ օլան էհալի՛ Տոււայա վէրտիկի մէպուսլարը իլէ՛ ալթօկրաթօրլըղա գարչը րէսմի պիր մուհարէպէ իլան իթմիշ օլտու : Վիթէտէն սօնրա կէլէն կօրէմքին գապինէսի իթթիսալ իթտիկի զատտարլըղլար սէպէպինտէն մէպուսլարտան հէր կիւն գօլուլմադտա իքէն, պու կիւնէ գատար եիւզսիւլլիւքիէ մէմուրիյէթինէ տէվամ իթմէքտէ տիր : Տոււա վիւքէլանըն իսթիֆուսընը թալէպ իտուպ, անը Վգաթիլ խային վէ զատտար՝ թէսմիյէ իտէյօր :

Միլլէթին մէպուսլարը վէ հիւքիւմէթ պէյնինտէ պու տէրէճէ կէրկինիք տէվամ իտէմէզ վէ իքի նէթիճէյէ միւնճէրր օլապիլիր. եա հէյէթի վիւքէլանըն եագընտա իսթիֆասը վէ եախօտ Տոււանըն լաղլը :

Չար պու իքի եօլտան պիրինի ինթիսալ իթմէք մէպուրիյէթինտէ իտէտէ, իքիսինտէ քէնտիսի իչիւն մուսաթարալը կէօրէնէք, հափթալարտան պէրու շաշըրմը պիր վաղիյէթտէ պուլընիյօր : Վիւքէլայա իսթիֆա իթտիրուպտէ սէրպէստիյէթ թա-

րափտարլարընտան պիր եէնի գապինէ թէշքիլ իթսէ ալթօկրաթօրլըղ հազարընը զայպ իտէճէք զանն իտէյօր : քէնտիխանէտանը վէ պիւրօկրատ թաւրափտարլարը պու գօրգուլը վէրիյօրլար : Տոււայը լաղլ իտէր իսէ՛ ումուսի իսթիլալտան գօրգիյօր : Սահիհէն տէ Տոււանըն լաղլի հալինտէ Բուսիանըն հէր թարափլարընտա բէք վախիմ վէ բէք տէհէթլի մէնզարէլէր աշըլաճագ. էհալիտէն մատտա աւքէրլէր տախի ըսեանա գալըշաճագլար. տէլիլլէր շիմտիտէն կէօրիւմէյէ պաշլատըլար : Պիր չօգ թարափլարտա աւքէր թապուրլարը իթաաթաղլըղ կէօսթէրմէքտէ տիրլէր : Մօսկուտա տախի էվէլլէր կիւն աւքէրլէր պէօյիւկ պիր միթիւնկ թէշքիլ իտուպ, Վոււա տէվամ իթտիքճէ իթաաթտա պուլընմայա : գարար վէրտիլէր, վէ աքսի հալտէ, եանի Տոււա լաղլ օլընմասընտա, զայրը իթաաթիթմէյուպ ըսեան իտէճէքլէր անլաշըլըր : Պու կիւնտէն Սէվաստաբօլտա վէ Գրօնշթատտա պաղը թապուրլար ըսեան պայրազլարընը չէքմիշլէր տիր. տէհէթ ալթմագտա տըր : իշճիլէր թաթիլի մէշղուլիյէթէ եէնիտէն պաշլայօրլար :

Բուսիանըն ահվալը տախիլիյէսի պու մէրքէզտէ իքէն, Չար Նիքօլա միւթէրէտտիւտ պիր հալտէ պուլընմասընտան՝ շու կիւնլէրտէ թէքրար Բօրիէտօնօսչէվ կիպի միւթաասուպ աւտալար անըն էթրափընը սարմըլլար վէ եագընտա պէօյլէլէրտէն պիր հէյէթի վիւքէլա թէշքիլ օլընաճագը զանն օլընիյօր : պու կիպի պիր հարէքէթ, մազալլահ, Բուսիայը բէք բէրիլան իտէճէք վէ գան սէլլէրի ազըրտաճագ տըր :

Կ Ա Վ Կ Ա Ս Ի Ա

Ասըլ Բուսիանըն գարըշըղ հալինտէն իսթիֆատէ իտէնէք, Կալկասիատաքի իսլամլար քէնտի ճէհալէթ վէ մէտէնիյէթսիլլիքիէրի սէպէպինտէն հիւքիւմէթի զալիմէտէն եիւզ պուլարագ, էրմէնի էնասըրընա գարչը էլան էնվաի ճինայէթլէր իճրա իտէյօրլար : պու պապտէ վիրուտ իտէն միւթէտտիտ թէլէկրաֆ հալատիսաթընը ալնէն տէրճինէ կազէթամըղըն միւսատտէսիօլմադըլընտան սարֆը նազար իտէրիլ, Կալկասիանըն պաշգա թարափլարընտան մատտա Գարս վիլայէթինտէ տախի գաթլու ու զասպ պաշլամըշ տըր : հէր կիւն պիր գաշ էրմէնիլին թիւրքլէրտէն գաթլու ճէրճ օլընմալարը պիշտիրիլիյօր : Տոււանըն լաղլը սէպէպինտէն էկէր Բուսիատա ու-

մուսի իսթիլալ զուհուր իտէր իսէ. Կալկասիատա տախի թիւրքլէր վէ թաթարլար էրմէնիլէրին իւլէրինէ հիւճոււմա ճէսարէթ աւաճագլար կէօրիւնիյօր : ֆաղաթ Չարըն ազիլանէ հարէքէթի Կալկասիայը տախի մուգաթէլէտէն գուրթարա պիլիր :

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Սթանպօլ.— Վաշինկթօնտաքի թիւրք էլիսինին վէ Սթանպօլտաքի Ամերիկա էլիսինին 1. նճի սընըֆ էլիլիկէ եիւքսէլմէլէրինէ տալիր պիր մազալթա մէճլիսի վիւքէլա իմզալատը :

— Մըւրը Խտիվի Ապպաս բաշապու տէֆա Սթանպօլտա թալթիֆ վէ իքրամ կէօրմէտիկինտէն կիւճէնմիշ օլմաղլէ, պիր տահա Սթանպօլա կէլմէյէճէկինի սէօյլէմիշ վէ աճէլէթէն կիթմիշ տիր :

— Մաքէթոնիանըն պաղը թարափլարընտա պուլկար չէթալալը կէօրիւմէքտէ օլուպ, պուլարտան իքիսի թիւրք աւքէրի թարափընտան մահֆ իտիլիշ :

— Սերպիատա տախի Մաքէթոնիայա կիրմէք իչիւն Նիշտէ պիր գաշ չէթալար հաղըրլանմըլլար : վէ իքիշէր եիւզ քիշիլիք իքի չէթա եագընտա սինօրը կէչէճէք իմիշ :

— Բում Բաթրիգհանէսի Սինօթը քէնտի էմիր ու թալիմաթլարընա իթաաթ իթմէյէն Ուլահ բաբասլարընը քիլիսէտէն գօվուլմալարընա գարար վէրմիշ տիր :

— Վառնայա կէլէճէք օլան Բում տէսթթը իչիւն թիւրք հիւքիւմէթի պիլ միւտալէլէ, անը պուլկար նէղարէթինէ գապուլ իթտիրմիշ վէ Սօֆիա թարիգի իլէ Վառնայա կէլէճէք իմիշ :

ԹԵԼԵԳՐԱՖԼԱՐ

Բէթէրսպուրկ. — Տոււանըն տաղըրաճագը թէքըիպ օլընտը իսէտէ, վիւքէլա մէճլիսի Տոււանըն տաղըրմասընա գարար վէրմիշ տիր :

— Լօնտրա. — Թօքիօտան ալընան պիր թէլէկրաֆ իւղըէ, պիր ճարօն վաթօրը մուհարէպէտէն գալմըշ պիր թօրբիլէ չարմագլէ պաթմըշ : գաթիթան վէ 10 քիշի, աւքէր վէ եօլճը զարդ օլմուշլար :

— Բէթէրսպուրկ. — Էքմէքճիլէր վէ գասապլար թէրքի իշղալ (գարժադուլ) իթտիլէր. էթ վէ էքմէք բահալանմըշ տըր :

— Պերլին. — Սէվաստաբօլտա պահրիյէ զապիթլէրի իսթիլալ թէրթիպինտէ իմիշլէր : Չօք քիշիլէր թուրքմուշ :

— Պիէլօսթօքտա կէչէն կիւնքի եահուտի գըրկընը հիւքիւմէթին

թէրթիպի իլէ օլմուշ տէյօրլար : Տոււա թարափընտան կիտէն թահգիգաթ գօմիսիօնը թէտգըղ իտէյօր : Ասաիշի մուհաֆազա իչիւն եէնիտէն գազազլար կէօնտէրիլմիշ տիր :

— Բէթէրսպուրկ. — Գօրսք, Վարօնիշ վէ Մօսկուտա գուրա չէքէն աւքէրլէր ֆադիլիքլէրինի պէհանէ իտէնէք աւքէրէ կիթմէք իսթմէյօրլար :

— Լօնտրա. — Օտեոստաքի աւքէրլէր իսթիլալ զուհուրինտէ բօլիս խըրմէթի իճրա իտէմէյէճէքլէրինի պիլտիրմիշլէր : Հիւքիւմէթին 700,000 խազախ աւքէրինի սիլահ ալթընա ալաճաղը Օտեոստան Տէյլի Մէյլէ պիլտիրիլիյօր :

Բէթէրսպուրկ. — Չէրնիքօլ չէհրինին վարուշը ալէվլէր իչիւտէ եանիյօր : Եահուտիլէրին թապ ու իւմիտլէրի քէսիլմիշ օլուպ, գըրկըն սաաթընը պէքլէմէքտէ տիրլէր :

Բէթէրսպուրկտաքի բօլիսլէրին տախի թէրքի մէմուրիյէթ իտէճէքլէրի մէմուլ օլընիյօր :

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Ամսոյս 10 ին պատահած հրդեհին ինքնաթիռաբար մեզ օգնութեան հասնող բարեկամներու եւ ծանօթներու խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեմք :

Գոյքերու փոխադրութեան սիջօցին կորստած է երկու մատանի, ով որ գտած է հաճի մեզ վերադարձնել, փոխարէն պիտի ստանայ պատշաճ նուէր :

ՀԱՃՈՒՆԱՆ

Չախիրէ մուամէլէսի եօզ տըր :

ՊԱԳԱԼԻԹԷ	
Վարնա բնացատընտա պագալիյէ մալլէրին պու կէլէնքի ֆիյսթը, ալթուն ֆրանք իլէ :	
ԳԱՀՎԷ	2.10/ 2.25
Շէֆէր նէմցէ	.82
Շէֆէր քէսմէ) սանտըզ	41. 50
Բիրիւնձ ձէնօլա չուվալը	42.
» ֆիլիպէ »	35
» ինկիլիզ »	29. 50
Բիլգօ »	49.
ԿԱՉ Սանտըղը	10. 40
Չէթթին եաղը քիլօ	90—1.
ԳՈՒՐՈՒ Էլգիւլ	30
Եոււուրթա 100	ատէթի 4. 40

Մ Շ Ա Կ

Օրաթերթ քաղաքական, գրական Բաժնեգիր՝ Եւրոպայի համար 30 ֆր. Ամերիկայի համար 6 տոլար, Պարսկաստանի եւ Ռուսաստանի համար 10 ռուպլի տարեկան : Հասցէ՝ Խաղաղութիւն «ՄՇԱԿ» (Գոլկիյա) Թիֆլիս

Одговорникъ А. Курбетиянъ
редакция А. Тодоровъ С-но—Варна